

שם _____ נ"י

דיני עשרת ימי תשובה

ליקוטים מספר קיצור שולחן ערוך סימן קל'

(א) עשרת ימי תשובה, שמם מורה עליהם שהם מיוחדים לתשובה. וכל אדם מחוייב אז לשוב בתשובה שלימה לפני ה' יתברך שמו קודם בא יום הגדול והנורא יום הכיפורים, שנא' לפני ה' תטהרו. ונאמר דרשו ה' בהמצאו, ואמרו רבותינו זכרונם לברכה אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ.

מה נקרא כאן היום הגדול והנורא? ומה צריך לעשות קודם בואו?

לכן צריך האדם בימים אלו לפשפש במעשיו ולשוב ממעשיו הרעים. מה צריכים אנו לעשות בעשרת ימי תשובה?

וביותר צריך האדם לתקן דברים שבינו לבין חבריו אשר עליהם אין כפרה עד שיחזיר את הגזל ואת העושק, ויפייסו שימחול לו: מה צריך לתקן במיוחד בימים אלו?

(ב) ראוי לאדם שיתנהג בימים אלו גם בחומרות שאינו נוהג בהם כל השנה, כי גם אנו מבקשים מאת ה' ית"ש שיתנהג עמנו בחסידות. והאוכל כל השנה פת פלטר [לחם של גוין] לא יאכל בימים אלו כי אם פת ישראל. וכדומה לזה: מדוע ראוי שיתנהג בחומרות שלא נוהג כל השנה?

הבא דוגמאות של דברים שניתן להחמיר בהם ולהתחזק בהם בעשרת ימי תשובה יותר מבכל השנה

(ו) יש נוהגין שאין מקדשין את הלבנה עד מוצאי יוה"כ"פ שאז שמחים ומקודם היו בדאגה. וי"א דאדרבה טוב לקדשה קודם כדי להוסיף בזכויות, והכל לפי הזמן.
מתי מקדשים את הלבנה? (2 שיטות)

(ז) במקום שמצוי לקנות אתרוגים לולבין והדסים, נוהגין אנשי מעשה להיות זריזין מקדימים לקנות בימים אלו כדי שתצטרף גם המצוה היקרה הזאת לזכויותנו:
איזו מצוה כדאי להקדים לימים אלו?

סימן קלא. דיני ערב יום כפור.

(א) נוהגין לעשות כפרות בערב יוהכ"פ באשמורת הבוקר שאז הרחמים גובר.

באיזה חלק של היום נוהגים לעשות את הכפרות, ומדוע?

לוקחין תרנגול לזכר, ותרנגולת לנקבה, ויכולין שנים ליקח כפרה אחת. ובחרים בלבנים על שם שנא' אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, מדוע בוחרים בתרנגולים לבנים? (ע"ש איזה פסוק?)

לוקח כל אחד כפרתו בידו הימנית, ואומר הפסוקים בני אדם וכו', ומסבבה סביב ראשו ואומר זה חליפתי וכו' ג' פעמים. אם מסבב לאחריים, אומר זה חליפתך. ואל יחשוב האדם שזוהי כפרתו ממש, אלא יחשוב כי כל מה שעושין בעוף הזה, הזה ראוי לבוא עליו בעונותיו, ויתאונן על חטאיו, והקב"ה ברחמיו יקבל תשובתו. מה יחשוב אדם בזמן הכפרות?

ונוהגין לזרוק בני מעיהם הכבד והכליות של הכפרות על הגגות או בחצר מקום שהעופות יכולים לקחת משם, לפי שראוי לרחם על הבריות ביום זה, כדי שירחמו עליו מן השמים, ועוד מפני שאכלו גזל, כדי שיתן האדם אל לבו להרחיק את עצמו מן הגזל.

מדוע זורקין את בני מעיהם על הגגות [2 סיבות]

מה עושים לדבר שהגיע מגזל ? ? ? - זורקים !!!

אם אין תרנגולים מצויים, יכול ליקח שאר בעלי חיים, וי"א אפילו דגים. [זה לא כל כך מקובל היום]

יש נוהגין ליתן את הכפרות לעניים, אבל יותר טוב לפדות את הכפרות בממון וליתן את הממון לעניים: ויש עושים כפרות על כסף ונותנים אותו לצדקה.

במה עוד נוהגים לעשות כפרות, חוץ מתרנגולים?

(ב) אין אומרים מזמור לתודה ולא תחנון ולא למנצח, גם אין אומרים אבינו מלכנו
מה אין אומרים בערב יום כיפור?

(ג) מצוה להרבות בסעודה ולאכול ולשתות. וכל האוכל ושותה בערב יוהכ"פ לשם
מצוה, נחשב לו כאילו התענה גם היום. ומצוה לאכול דגים בסעודה הראשונה: [מעשה
בטור]
כל האוכל ושותה בערב יום כיפור – מה נחשב לו?

לבקש סליחה מחברים

(ד) עבירות שבין אדם לחבירו, אין יוהכ"פ מכפר עד שירצה את חבירו, שנא' מכל
חטאתיכם לפני ה' תטהרו, כלומר חטאתיכם שהם לפני ה' לבד, יוהכ"פ מכפר, אבל מה
שבין אדם לחבירו אין יוהכ"פ מכפר ער שירצה את חבירו, לכן צריך כל אדם לדקדק
שאם יש בידו ממון של אחרים שלא כדין, יחזיר לו ויפייס אותו.
מה צריך לעשות אדם שיש בידו ממון אחרים שלא כדין?

וגם אם לא חטא כנגד חברו אלא בדברים, צריך לפייסו. ומחוייב ללכת בעצמו לפייסו
והאיש אשר מבקשין ממנו מחילה, ימחול בלב שלם ולא יהא אכזרי, כי אין זה ממדת
ישראל אלא ממדת עשיו אבל דרכן של זרע ישראל הוא להיות קשה לכעוס ונוח לרצות.
מי מוחל ומי לא ? עם ישראל _____ עשיו _____
וכשהחוטא מבקש ממנו למחול, ימחול בלב שלם ובנפש חפצה, ואפילו הצר לו הרבה,
ולא יקום ולא יטור. ואדרבה אם החוטא אינו מתעורר לבוא אליו לבקש מחילה, יש לו,
להאיש העלוב להמציא את עצמו לאותו שחטא כדי שיבקש ממנו מחילה.
ומי שאינו מעביר שנאה ביוהכ"פ, אין תפלתו נשמעת ח"ו. וכל המעביר על מדותיו
מעבירין לו על כל פשעיו:
תפילתו של מי אינה נשמעת ?

מי הוא זה שזוכה שיוותרו לו על כל פשעיו ?

(ח) כשהולכין לביהכ"נ לתפלת מנחה, נוהגין ללבוש בגדי שבת. בתפלת המנחה אומרים לאחר השמו"ע את הוידוי, דהיינו קודם אלהי נצור אומרים את הפסוק יהיו לרצון וגו'

אם בעוד שהוא אומר את הוידוי חוזר הש"ץ את התפלה כיון שהוא כבר אמר את הפסוק יהיו לרצון, יכול לענות אמן ולומר קדושה ומודים:

(ט) צריך לומר את הוידוי מעומד, וישחה [יתכופף] כמו במודים. וכשמזכיר את החטא, יכה באגרופ על הלב, כלומר אתה גרמת לי שחטאתי.

מי הוא זה שזוכה שיוותרו לו על כל פשעיו ?

סדר הוידוי ככתוב בסידורים אומרים כולם בשווה. ומי שהוא יודע בעצמו חטא שלא נזכר בוידוי, כיון שהוא אומר את הוידוי בלחש, נכון שיפרט את החטא ההוא ויתודה עליו במרירות הלב ובדמעות שלישי. וכן אם החטא הוא אחד מהמפורשים בהוידוי, אזי כשמגיע אליו יתמרמר עליו ביותר.

(י) לאחר תפלת המנחה אין אומרים אבינו מלכנו בין שחל יוהכ"פ בחול בין שחל בשבת:

(יב) לעת ערב אוכלין סעודה המפסקת. ונוהגין לטבול פרוסת המוציא בדבש כמו בר"ה. ואין לאכול אלא דברים שהם קלים להתעכל, כגון בשר ועוף. ונוהגין שאין אוכלים דגים בסעודה זו.

מה אוכלין בסעודה המפסקת ומה לא ?

חלה טבולה בדבש _____ בשר ועוף _____ דגים _____

(יד) כתיב לקדוש ה' מכובד, ואנחנו דורשים זה יוהכ"פ שאין בו אכילה ושתייה, מצוה לכבדו בכסות נקיה ובנרות. לכן מציעין גם בביהכ"נ מצעות נאות ומרבין בנרות שנקראו כבוד, שנאמר באורים כבדו ה'.

במה מכבדים את יום הכיפורים ?

אכילה ושתייה _____ בגדים נקיים _____ מרבים בנרות שיהיה הרבה אור _____

(טז) המנהג שהאב והאם מברכין את הבנים ואת הבנות קודם שנכנסין לביהכ"נ, שאז כבר חל קדושת היום ושערי הרחמים נפתחו. ומתפללים בברכה זו שיחתמו לחיים טובים ושיהא לבם נכון ביראת ה'. ומתחננים בבכי ובדמעות שתקובל תפלתם. **וגם הבנים והבנות מתעוררים שילכו בדרך טובים וארחות צדיקים ישמורו.**

במה צריכים להתעורר הבנים והבנות בזמן הברכה. ?

ויש שהולכים גם לקרוביהם שהם תלמידי חכמים וצדיקים שיברכו אותם, ומבקשים מהם שיתפללו גם בעדם ביום הקדוש והנורא.

ויש להקדים לעשות כן בעוד היום גדול, כי לעת ערב ראוי שיהיו נכונים לקבל קדושת היום בהשקט וישוב הדעת. האם בערב יום הכיפורים כדאי להמתין לרגע האחרון ?

נוסח הברכה ישימך וגו', יברכך וגו', ועוד מוסיף כל אחד כפי צחות לשונו. ויש לומר תפלה זאת - ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיתן בלבך אהבתו ויראתו ותהא יראת ה' על פניך כל ימי חיך שלא תחטא ותהי חשקך בתורה ובמצות, עיניך לנוכח יביטו פיך ידבר חכמות ולבך עוסקים בתורה ובמצוות כל ימיהם ויהי מקורך ברוך, ויזמין לך פרנסתך בהיתר ובנחת ובריוח מתחת ידו הרחבה ולא ע"י מתנת בשר ודם, פרנסה שתהא פנוי לעבודת ה', ותכתב ותחתם לחיים טובים וארוכים בתוך כל צדיקי ישראל אמן: